

Onderwerp Analyse deelname vaktherapeuten verwerving Jeugdhulp	
Nummer	2022/23586
Portefeuillehouder	Botter, J.
Programma/beleidsveld	2.2 Voorzieningen Jeugd
Afdeling	JOS
Auteur	Mohammed, T.O., Reijmerink, F., Hulskamp, L.
Telefoonnummer	023-5115128
Email	tmohammed@haarlem.nl
Kernboodschap	<p>De gemeente Haarlem heeft op 14 december 2021 een gesprek gevoerd met een delegatie van vaktherapeuten in Haarlem. Aanleiding voor dit gesprek zijn vragen die gesteld zijn tijdens de commissie samenleving op 28 oktober 2021 over de aard en omvang van vaktherapie in Haarlem en de relatie tot de regionale verwerving Jeugdhulp. Er is toegezegd om de commissie een nadere analyse van vaktherapie te doen toekomen.</p> <p>De vaktherapeuten kunnen deelnemen aan de dialoofase van de regionale verwerving als onderaannemer, zelfstandige deelname is niet mogelijk. Daarnaast blijft de mogelijkheid aanwezig voor jeugdigen of hun ouders om vaktherapie af te nemen door middel van een pgb. Pgb's worden toegekend met inachtneming van de wettelijke vereisten die de Jeugdwet hiervoor stelt.</p> <p>Op basis van het bovenstaande is het college van mening dat de vaktherapeuten in Haarlem voldoende mogelijkheden hebben voor het verlenen van hun therapievormen.</p> <p>Het college informeert de commissie over de nadere analyse van vaktherapie en de relatie tot de regionale verwerving Jeugdhulp middels deze informatienota.</p>
Behandelaar voor commissie	Het college stuurt de informatienota ter kennisname naar de commissie Samenleving.
Relevante eerdere besluiten	- Bezwaar raadsinformatiebrief - Federatie Vaktherapeutische Beroepen (FVB), in commissie Samenleving 28 oktober 2021
Besluit College d.d. (wordt ingevuld door BC)	1. het college stelt de informatienota aan de commissie vast. de secretaris, de burgemeester,

Inleiding

Tijdens de commissie samenleving van 28 oktober 2021 is een brief van de Federatie Vaktherapeutische Beroepen inzake het bezwaar tegen RIB Vaktherapie (2021/141297) besproken en is er ingesproken door een vaktherapeut over de plaats die vaktherapie inneemt in de regionale verwerving Jeugdhulp. Door de commissie zijn ook vragen gesteld over de aard en omvang van vaktherapie in Haarlem. Hierop is door wethouder Botter toegezegd om in overleg te treden met de vaktherapeuten en een analyse te maken van de omvang en aard van vaktherapie in Haarlem.

Deze informatienota informeert u over welke rol vaktherapie heeft binnen de regionale verwerving en hoe de contractering van vaktherapie in Haarlem zich verhoudt tot andere gemeenten in Nederland. Hiermee wordt aan de toezegging tot een nadere analyse over vaktherapie voldaan.

2. Kernboodschap

De aard van vaktherapie in Haarlem

De Jeugdwet schrijft niet voor welke vormen van hulp onder jeugdhulp vallen. De wettelijke opdracht is resultaatgericht geformuleerd. De in te zetten voorziening moet de jeugdige in staat stellen gezond en veilig op te groeien, te groeien naar zelfstandigheid, voldoende redzaam te zijn en maatschappelijk te participeren. Voor de vraag wie welke jeugdhulp nodig heeft, dient de gemeente zich te baseren op het oordeel van een ter zake deskundige en de professionele standaarden en richtlijnen te respecteren. Dat betekent dat vaktherapie indien passend, ingezet kan worden als jeugdhulp.

In de Jeugdwet is vastgelegd dat naast de gemeenten ook huisartsen, jeugdartsen, medisch specialisten, rechters, jeugdbeschermers en jeugdreclasserders de wettelijke verwijzers zijn naar jeugdhulp. Zij dienen te verwijzen naar door de gemeente gecontracteerde jeugdhulp. Wanneer de verwijzer de jeugdige of de ouders naar een niet-gecontracteerde jeugdhulpaanbieder verwijst hoeft de gemeente de jeugdhulp in principe niet te betalen. De jeugdige of ouders kunnen dan wel een verzoek om een persoonsgebonden budget (pgb) bij de gemeente indienen. Met dit pgb kan de hulp van de niet-gecontracteerde jeugdhulpaanbieder dan worden ingekocht, mits aan de voorwaarden voor het pgb wordt voldaan. De gemeente heeft het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) gemandateerd om besluiten te nemen over de toegang tot de jeugdhulp.

Omvang van vaktherapie in de gemeente Haarlem

In 2021 is er vaktherapie ingezet in de gemeente Haarlem doormiddel van een pgb's , een light-contract en als onderdeel van een specialistische GGZ behandelingen.

Het gaat voor 2021 om:

- 2 pgb's voor vaktherapie t.w.v. (€2.000) per pgb
- 1 light-contract

- Meerdere specialistische J-GGZ behandelingen waar vaktherapie onderdeel uitmaakt van de behandeling via FamilySupporters

Opbouw pgb-tarief voor vaktherapie

Het huidige uurtarief voor vaktherapie bij een pgb bedraagt 59,40 EUR per uur en moet worden geleverd door professionals met een hbo-opleidingsniveau.¹ De pgb-tarieven zijn afgeleid van de reële berekening van de zorg in natura tarieven die zijn berekend voor de vrijgevestigde jeugd-GGZ en zijn in juli 2021 nog geïndexeerd.

Voor het vaststellen van de pgb-tarieven bepalen vijf componenten de kostprijs:

1. Het bruto-uurloon van de medewerkers die worden ingezet voor het leveren van de ondersteuningsvorm. Dit is de belangrijkste kostenbepalende factor en wordt bepaald door het gewenste opleidingsniveau dat nodig is voor het leveren van de ondersteuningsvorm.
2. De van toepassing zijnde cao-afspraken voor wat betreft de opslagen die op het bruto-uurloon komen. Dit zijn onder meer opslagen voor vakantiedagen en een eindejaarsuitkering.
3. De sociale lasten. Deze zijn als opslag meegenomen in de kostprijsberekening.
4. Een correctie voor de productiviteit van de medewerkers. Onder meer als gevolg van diverse vormen van betaald verlof is de feitelijk gewerkte tijd in loondienst altijd minder dan de tijd waarvoor de medewerker formeel betaald krijgt.
5. De kosten voor overhead en overige kosten. Bij de pgb-tarieven zijn dezelfde uitgangspunten gehanteerd als bij de tarieven berekend voor de vrijgevestigde zorgaanbieders, namelijk dat de overheadkosten lager zijn, maar de overige kosten (zoals bijvoorbeeld de zakelijke lasten) niet.

Voor vaktherapie mag naast de direct cliëntgebonden tijd ook de *indirect* cliëntgebonden tijd gedeclareerd worden. Bij deze ondersteuningsvorm is gerekend met een hogere productiviteit. Binnen het totaal aantal toegekende uren (direct cliëntgebonden uren) waaruit het pgb is opgebouwd mag maximaal 2/3e gedeclareerd worden voor indirect cliëntgebonden tijd. Het tarief dat de gemeente Haarlem hanteert is gelet op de vijf componenten die de kostprijs bepalen reëel.

De rol die vaktherapie heeft binnen de regionale verwerving

De vaktherapeuten hebben verzocht om zelfstandig deel te nemen aan de dialoofase van de regionale verwerving Jeugdhulp. De lopende aanbestedingsprocedure staat het niet toe de vaktherapeuten alsnog individueel deel te laten nemen aan de dialoofase. Hiervoor is een aanpassing nodig van de huidige aanbestedingsdocumenten. De vaktherapeuten kunnen wel als onderaannemer samen met een hoofdaannemer aan de dialoofase deelnemen wanneer zij aan de eisen en voorwaarden voldoen zoals deze in het preselectiedocument zijn gesteld. Of men hieraan voldoet wordt in de preselectiefase getoetst. Ditzelfde geldt voor de producten ambulante

¹ Artikel 6 lid 1 sub d Uitvoeringsbesluit Persoonsgebonden Budget (PGB) Jeugdhulp gemeente Haarlem 2018

begeleiding, basis GGZ, specialistische GGZ en Dyslexiezorg. Deze producten kunnen uitsluitend geleverd worden onder regie van een regiebehandelaar: een zorgverlener, verantwoordelijk voor de integrale GGZ behandeling/ dyslexiezorg van de cliënt.

Het individueel deel laten nemen van de vaktherapeuten aan de dialoofase betekent een wezenlijke wijziging van de opdracht tijdens de aanbestedingsprocedure waarvoor de huidige aanbesteding verplicht moet worden ingetrokken en de volledige opdracht moet worden heraanbesteed. Dit komt omdat er geen passend product is in perceel 2 waar vaktherapeuten zich als zelfstandig behandelaar op kunnen inschrijven. Opnieuw aanbesteden heeft grote (juridische) consequenties en zorgt voor zodanige vertraging dat er dan geen nieuwe overeenkomsten zullen zijn per 1 januari 2023. De huidige overeenkomsten met de jeugdhulpaanbieders lopen per 31 december 2022 van rechtswege af en kunnen ook niet meer worden verlengd. De aanbestedingsprocedure is daarnaast regionaal georganiseerd en voor een dergelijke wijziging is consensus tussen alle gemeenten noodzakelijk. De gemeente Haarlem kan dit niet alleen beslissen.

Gesprek tussen de vaktherapeuten en gemeente Haarlem

Op 14 december jongstleden heeft er een gesprek plaatsgevonden tussen een delegatie van de vaktherapeuten en wethouder Botter over de inzet en vergoeding van vaktherapie in Haarlem.

In het gesprek is toegelicht dat de gemeente Haarlem vaktherapie uitsluitend ingekocht heeft als onderdeel van een behandeling onder regie van een BIG/SKJ geregistreerde regiebehandelaar. Deze kwaliteitseis sluit aan op de visie op vaktherapie van Zorginstituut Nederland (ZiN)². Ook in de huidige aanbestedingsprocedure in de regio's Zuid-Kennemerland en IJmond voor de verwerving van de jeugdhulp wordt deze kwaliteitseis in stand gehouden.

De vaktherapeuten gaven op hun beurt aan graag als zelfstandige aanbieder deel te willen nemen aan de dialoofase van de regionale verwerving Jeugd en niet onder regie van een regiebehandelaar te willen deelnemen. Na het uitwisselen van informatie over vaktherapie en de wijze van financiering vanuit de gemeente wordt benadrukt dat de vaktherapeuten voldoende mogelijkheden hebben binnen de huidige regionale verwerving als onderaannemer deel uit te maken van de dialoofase. De mogelijkheid om te bemiddelen via een intermediair van de VNG is besproken en uiteindelijk is door de gemeente Haarlem besloten om daar niet aan deel te nemen, omdat de standpunten te ver uiteen liggen. De vereniging 023 vaktherapeuten is schriftelijk op 23 december 2021 hierover geïnformeerd middels een brief, zie bijlage 1.

Wijze van contractering vaktherapie komt overeen met landelijk beeld

Voor de inventarisatie van de landelijke financieringsvormen m.b.t. vaktherapie is o.a. gebruik gemaakt van de expertise van de intermediair vrijgevestigde jeugd-ggz / specialistische jeugdhulp,

² Zorginstituut Nederland, Rapport 'Vaktherapie en dagbesteding in de geneeskundige GGZ', 2015

werkzaam bij het Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd (VNG).

In het overgrote gedeelte van de Nederlandse gemeenten maakt vaktherapie geen onderdeel uit van het gecontracteerde jeugdhulpaanbod. Vaktherapie wordt in deze gemeenten mogelijk wel via individuele pgb's gefinancierd. Er zijn enkele gemeenten die ervoor hebben gekozen om vaktherapie wel onderdeel uit laten van het gecontracteerde jeugdhulpaanbod en zelfstandig laten werken. Voorbeelden hiervan zijn de regio Rijk van Nijmegen, Samen14 Twente, Alkmaar en Hart van Brabant. In deze regio's wordt vaktherapie gedeeltelijk onder regie van een regiebehandelaar en gedeeltelijk zelfstandig uitgevoerd, waarbij vaktherapeuten als hoofdaannemer de regiebehandelaar inhuren. Aangesloten zijn bij FVB en Register Vaktherapie is bij al deze regio's vereist. Vaktherapeuten staan niet in het SKJ-register, omdat zij een eigen register Vaktherapie hebben.

Onderzoek naar de effectiviteit van vaktherapie door NJI en ZiN toont onvoldoende bewijs

Opgemerkt wordt dat het aanbod van vaktherapie 'wetenschappelijk bewezen effectief moet zijn' om de bekostiging via Jeugdhulp doelmatig/rechtmatig te laten verlopen. Al in 2017 heeft het NJI een onderzoek gedaan naar wetenschappelijk bewezen effecten van vaktherapie³. Waarin Spel- en muziektherapie als bewezen effectief is bevonden voor internaliserend als externaliserend probleemgedrag bij jongeren. Muziektherapie is uitermate geschikt voor jongeren met ASS.

Voor dans- en bewegingstherapie, maar ook drama- en beeldende therapie waren de resultaten van onderzoek destijds te beperkt om eenduidig te kunnen concluderen dat die vormen van vaktherapie effectief zijn bij jeugdigen. Om een meer specifieke conclusie te kunnen trekken over de problematiek waarbij de therapie werkt, is meer informatie noodzakelijk. Na 2017 zijn geen nieuwe rapportages door het NJI gepubliceerd.

Het ZiN heeft in 2015 onderzoek gedaan naar het onderscheid tussen dagbesteding en vaktherapie binnen de geneeskundige ggz en welk bewijs er is voor de effectiviteit van vaktherapie als ondersteunende behandeling van psychische stoornissen. Zij concludeerde dat de effectiviteit van de verschillende vaktherapieën onvoldoende is onderzocht. Daarmee ontbreekt het tot op heden aan bewijs voor de effectiviteit van vaktherapie en de verplichting tot vergoeding van de indicatie. Op basis van deze conclusie is de beroepsgroep voor vaktherapeuten (FVB) door het ZiN opgeroepen om nader onderzoek te doen naar de effectiviteit van vaktherapie zodat op termijn het bewijs voor de effectiviteit van vaktherapie mogelijk wel geleverd kan worden. Het ZiN heeft de volgende evaluatie van de effectiviteit van vaktherapie uitgesteld tot juni 2021. Tot op heden heeft het ZiN hierover geen nadere reactie gegeven.

³ Nederlands Jeugdinstituut, Vaktherapie, Utrecht, 20 juni 2017

Ondanks dat hebben de gemeenten de vaktherapeuten in de huidige aanbestedingsprocedure wel de mogelijkheid geboden zich als onderaannemer samen met een hoofdaannemer in kunnen schrijven voor de verwerving. Hierdoor kunnen zij vaktherapie leveren als onderdeel van een behandeling onder regie van een BIG/SKJ geregistreerde regiebehandelaar.

3. Consequenties

Vaktherapie is niet als afzonderlijk product opgenomen in de regionale verwerving Jeugdhulp. Het betekent een wezenlijke wijziging van de opdracht tijdens de aanbestedingsprocedure waarvoor de huidige aanbesteding verplicht moet worden ingetrokken en de volledige opdracht moet worden heraanbesteed. Ook moet het aanbod van vaktherapie 'wetenschappelijk bewezen effectief zijn' om de bekostiging via Jeugdhulp doelmatig/rechtmatig te laten verlopen.

De mogelijkheid blijft aanwezig voor jeugdigen of hun ouders om vaktherapie af te nemen door middel van een pgb. Er is daarbij geen sprake van een ontmoedigingsbeleid. Pgb's worden toegekend met inachtneming van de wettelijke vereisten die de Jeugdwet hiervoor stelt. Jeugdigen of hun ouders worden daarbij gewezen op de voor- en nadelen van een pgb.

4. Vervolg

De vaktherapeuten zijn middels bijgevoegde brief in de bijlage op 23 december 2021 geïnformeerd over het standpunt van de gemeente Haarlem.

5. Bijlagen

1. Schriftelijke reactie naar aanleiding van overleg 14 december 2021